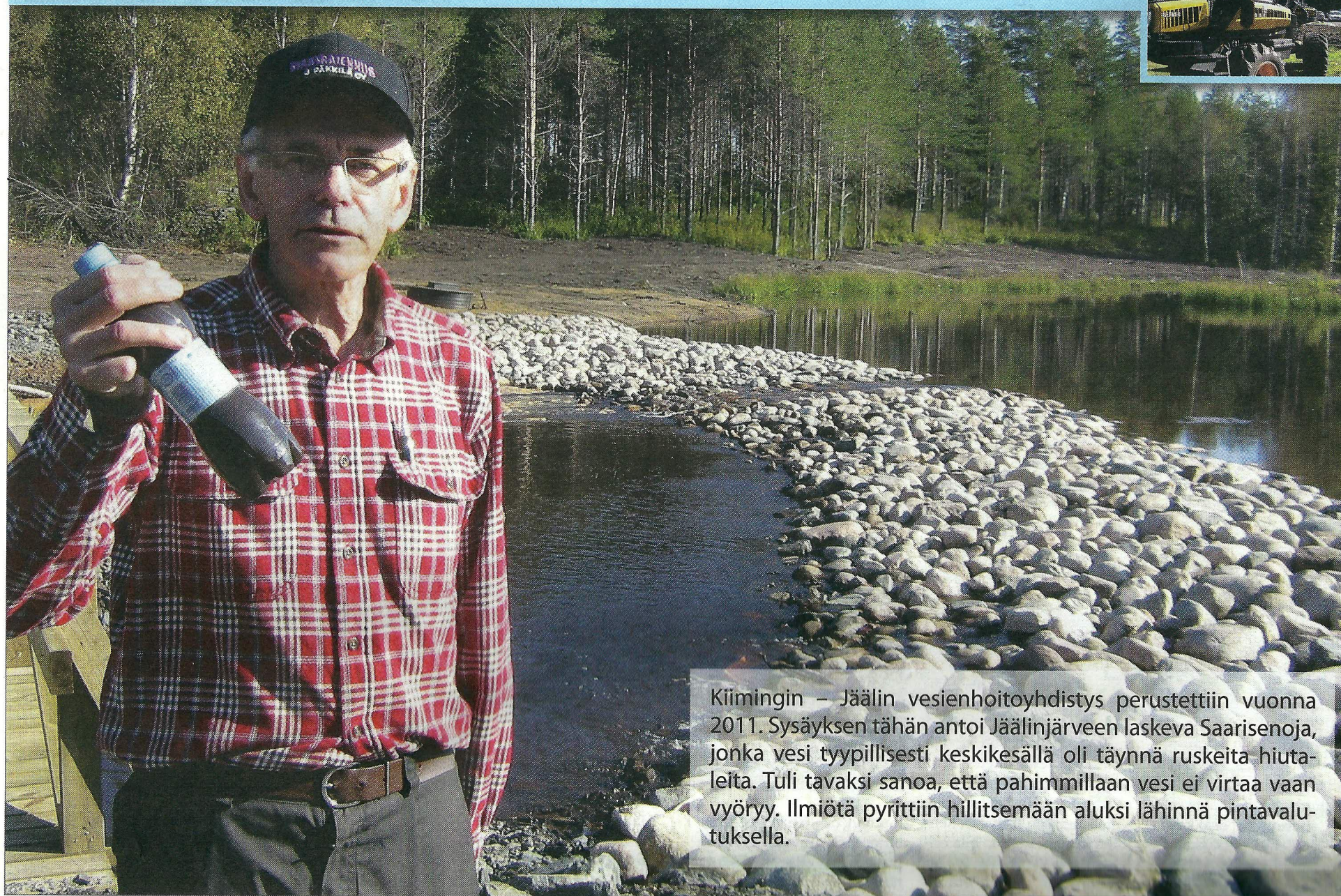

Metsänhoito

Kiimingin – Jäälän vesienhoitoyhdistys perustettiin vuonna 2011. Sysäyksen tähän antoi Jäälänjärveen laskeva Saarisenoja, jonka vesi tyypillisesti keskikesällä oli täynnä ruskeita hiuta-leita. Tuli tavaksi sanoa, että pahimmillaan vesi ei virtaa vaan vyöryy. Ilmiötä pyrittiin hillitsemään aluksi lähinnä pintavalu-tuksella.

Alkujaan pohjapadot tehtiin, mutta ne eivät ole riittävät, kertoo Birger Ylisaukko-oja.

Rautavirta kummastuttaa Jäälissä

Vuonna 2014 selvisi, että ilmiö on massiivinen: uomat olivat pohjasta pintaan täynnä lateksimaista ruskeaa lietettä. Yhdistys on myöhemmin rakentanut Saarisenojaan kaksi lietteenpoistojärjestelmää, joihin kertyvä liete poistetaan pumppaamalla. Kun nämäkään eivät riittäneet, kuluksen talven aikana tehtiin rakenteet, jotka erottavat Jäälinjärven kaakkoispäästä kolmen hehtaarin suuruisen alueen laskeutusaltaaksi.

Vuosien varrella on sel-

vinnyt, että liete on suureksi osaksi rautaa. Se lähtee syvältä maaperästä hapettomaan pohjaveteen liuenneena. Kun pohjavesi sitten hapettuu metsäojaverkostossa, rauta hapettuu ja saostuu.

Jäälinjärven valuma-alueella on mustaliuskevyöhykkeitä, jotka sisältävät mm. rikkiä. Mustaliuskeet ovat ongelmattomia, kun ne ovat koko ajan hapettomassa tilassa. Kun pohjaveden pintaa alennetaan, nämä maakerrokset saavat hap-

pea. Syntyy rikkihappoa, joka liuottaa maakerroksesta metalleja, mm. rautaa. Kun välillä taas ollaan hapettomissa oloissa, rauta liukenee ja lähtee liikkeelle. On ilmeistä, että kuta syvempiä ojat ovat ja kuta suurempi pohjavedenpinnan vaihtelu on, sitä voimakkaampi ilmiö on. Näin siis yksinkertaistettuna. Oulun yliopiston tutkijaryhmä nosti uudessa KaliVesi-tutkimuksessa rautailmiön koko Kalimenjoen vesistön suurimmaksi ongelmaksi.

Kuivatusta tarvitaan jatkossakin

Infrarähtämisessä ja maa-ainesten otossa syväle kuivattaminen on usein välttämätöntä. Näissä tuskien vältytään kuivatusvesien käsittelyltä ennen vesistöön johtamista. Metsätalouden käyttöön on tullut uutta tutkimustietoa ja uusia työkaluja kuivatussyvyyden määrittämiseen. Tätä tutkitaan Jäälinjärven valuma-alueella ns. Suosimulaattori-mallilla ensimmäistä

kertaa Suomessa koko valuma-alueen kattavana. Työ tehdään yhteistyössä MTK:n, metsänhoitoyhdistyksen, Luonnonvarakeskuksen ja Kiimingin - Jäälän vesienhoitoyhdistyksen kanssa. Tulokset saadaan vuoden lopulla. Maanomistajat saavat metsäkuviokohtaiset tiedot käyttöönsä maksutta ja voivat käyttää niitä kunnostusojitusten suunnittelussa.

Vesienhoitotoimet ovat kääntäneet Jäälinjärven kehityksen kohti parempaa. Veden väri on parantunut,

kalakannan rakenne korjautunut eikä sinilevähaittaa ole esiintynyt neljään vuoteen. Ongelma on edelleen rauta. Helppoja ratkaisuja ei ole. Mutta urauurtavaa työtä Jäälissä on tehty. Nyt tavoitteena on etsiä valuma-alueen mallinnuksen avulla asetelmaa, jossa metsätalouden tuotot voidaan ylläpitää mutta ympäristövaikutuksia samalla vähentää

Birger Ylisaukko-oja
Jääli-Kiiminki

Kokkohaaran lietealtaaseen kertyy rauta-humus lietettä puolen metrin kerro kolmessa kuukaudessa.

Lietealtaista pumpattavaa rauta-humus liete on lateksimaista ja tahmeaa.